

Naročnina listu: Celo leto 35 din., pol leta 18 din., četrt leta 9 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 65 din. Inserati ali oznanila se smetajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Telefon interurban šte. 113

STRAŽA

NEODVISEN POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKO LJUBSTVO

Podatna plačana v gotovini.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravitelstvo je v Mariboru, Koroska cesta šte. 5. Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Recepti se ne vračajo. Nezaprite reklamacije so pošiljne prost. Telefon interurban šte. 113.

1.5. štey.

Maribor, dne 6. oktobra 1922.

Letnik XIV.

Nema i — ima para!

Zivimo že četrto leto v skupni jugoslovanski državi. Že večkrat se je razmotrivalo po časnikih o tem in onem, kako bi bolje zadovoljili troimenski narod, kako bi zboljšali naš denar. Pa žalibog, da se je dosedaj še le malo storilo ali pa bolj rečeno sploh nič. Nasprotno sejejo še večjo nezadovoljnost s sedanjim režimom, še vedno večje gorje. Da, prišlo je tako daleč, da naši kapitalisti, ki so bili pred vojno navadni obrtniki, neznatni trgovci, so med vojno mirno posedali na svojih domovih in so grabili ogromne dobičke kot razni komisijonarji, zalaganci armade in najhujši rekvizitorji. Nosilci teh častnih »šarž« so sedaj najhujši demokrati-centralisti in največji državotvorci, domoljubi države, sol Jugoslavije, a drugi, ki so med vojno preli-vali kri, bili zasmehovani radi narodnosti in še celo v zaporih, so sedaj kratkomočno protidržavni elementi, rušilci države, za katero so preje trpeli. Dogaja se, da se ti »osoljeni« Jugoslovani sedaj posmehujejo nam, če moremo delati, bodisi duševno ali telesno, med tem pa mirno drže roke v žepu na svojih krivično pridobljenih milijonih, se zabavajo pri bogato obloženih mizah in nam pa vlada niti ne da tega, kar nam gre in kar zaslu-žimo, da bi se vsaj vsak dan mogli stanu primerno nasiti. Finančni minister poje zmiraj isto pesem: nema para, in nas na vse mogoče zvijače tolaži, češ, bo že boljše. Mi pa odgovarjamo: Ima para! Koliko tiso-čev kapitalistov poseda krivično nagrabljeno premože-nje, isto vršijo še nemoteno naprej na račun države in davkoplačevalcev; še venomer si polnijo svoje velikan-ske žepe in odirajo revnejše sloje. Bilo bi zelo umes-tno, da bi se tem ljudem njih krivično pridobljeno pre-moženje odvzelo v korist državi. Po tem načinu bi za-dovoljili večino naroda, valuta bi se gotovo izboljšala in inozemstvo bi imelo gotovo boljše zaupanje v našo nadežno državo.

Politični položaj.

Naša država se je sporazumela z Italijo. Dne 4. t. m. je naš poslanik Antonijevič podpisal v imenu beo-grajske vlade konvencijo o izvršitvi rapalske pogodbe. Od Italijanov je podpisal sporazum g. Tosti, podtajnik zunanjega ministrstva. V roku petih dni morajo izpra-zniti Italijani tretjo dalmatinsko cono. Komisija za raz-mejitev reške države se sestane dne 12. oktobra t. l. v Opatici.

Kaj dela vlada? Na zadnji seji ministrskega sveta so ministri sklenili, da se skliče narodna skupščina za 17. t. m. Na seji narodne skupščine 20. t. m. bi se naj izvolil novi predsednik parlamenta. Ako bo med tem časom dosegel v demokratskem klubu Pribečević pre-moč, potem nikakor ne bo več izvoljen dr. Ribar, am-pak Pribečevićjanec dr. Edo Lukinič. Kot drugi kan-didat se imenuje tudi Žarko Jakšić. Seve bodo zahte-vali tudi radikali mesto predsednika narodne skup-ščine za se. Ministri so se tudi odločili, da pošljejo v Prago k štiriletnici osvoboditve čehoslovaškega naroda štiri ministre in 40 narodnih poslancev. Drugi ministri pa bodo v tem času odpotovali v Kumanovo, kjer bodo slavili desetletnico zmage nad Turki. V Beogradu bo-sta ostala samo dva ministra in sicer: dr. Ninčič in Timotijević.

Ninčičeva kandidatura za svet Lige narodov. Poro-čali smo že, da je dr. Ninčič propadel kot kandidat v svet Lige narodov in da so se beograjski vladni listi, ki so prinašali to izvolitev kot gotovost, hudo blami-rali. Izid volitev je bil tale: Svet se je spodobil z za-stopniki Brazilije, Belgije, Kitajske, Španske, Švedske in Uruguaya. Dr. Ninčič je dobil vsega skupaj 15 gla-sov. Proti njegovi izvolitvi so bili vsi angleški domi-niji, baltiške in skandinavske države ter zastopniki vseh drugih držav, ki so izven antante, zanj pa Češka, Ru-munija, Poljska in tudi Francija ga je podpirala.

Ultimat zemljoradnikov vladi. Zadnja seja zemljo-radniškega kluba je bila zelo burna vsled ogorčenja proti vladi. Razpravljali so o položaju v Dalmaciji. — Vlada je 4. septembra izdala naredbo, da morajo vsi kmetje svojim lastnikom povrniti dohodke od prevrata naprej. Glavni odbor je razpravljal o tem in sklenil, da stavi vladi ultimatum, da se naredba takoj prekliče, sicer bi zemljoradniški klub korporativno izostal od parlamentarnih sej. O agrarnih nemirih v Dalmaciji smo že govorili. Demokrati so ljudstvo najprej mamili z obljubami, danes pa nastopajo z največjim nasiljem proti kmetom, ker niso hoteli v njihov tabor. Dalmatin-ske ječe so prenapolnjene in vsem priganjačem režim-skih strank je današnje stanje dobro došlo, da se zna-šajo nad svojimi političnimi nasprotniki.

Vojska je prva. Vlada ve, da je dobro v kalnem ri-bariti. Skriva se delajo razne vojne nakane in visoki vojaški krogi se hočejo okoristiti z velikimi krediti, na katere že delajo ogromne dolgove. Za oboroževanje za-htevajo eno milijardo dinarjev, češ, moramo biti pri-pravljeni, ne vemo, kaj pride, da ne bo narod soddloče-val, hode pa že vlada preskrbela. Finančni minister je že odobril 30 milijonov dinarjev za draginjske doklade

oficirjem. Seveda: ne vemo, kaj pride in oficirji morajo ostati zadovoljni. Uradnikom pa nič in tudi pri dajal-vah iz državnega posestva Belje pridejo še le za vojaš-kimi konji na vrsto, če bo potem še sploh kaj ostalo.

Jugoslovansko-rumunska komisija za cerkveno-šolska vprašanja se je sestala v Beogradu in sklenilo se je, da se sestane ožja konferenca, ki naj pripravi ves material in ga predloži komisiji v rešitev tega vprašanja.

Po svetu.

Konferenca med angleškim in turški mdelegatom v Mudaniji se je že pričela. Kakih važnih razgovorov še ni bilo, ker še ni dospel na konferenco grški delegat.

Angleške zahteve na konferenci v Mudaniji. Turki se morajo umakniti iz nevtralne cone v tako od-daljenost od angleških čet, da teh ne bodo mogli več vznemirjati. Angleška vojska ostane na istočni obali Dardanel. Trakije ne bodo Grki tako dolgo izpraznili, dokler ne odgovori angorska vlada na zavezniško noto. O upravi v Trakiji je sploh na konferenci v Mudaniji nemogoče razpravljati, ker je to zadeva in kompetence edino mirovne konference.

Turške zahteve na konferenci v Mudaniji so slede-če: Ustanovitev demarkacijske črte, Angleži morajo iz-prazniti istočno obalo Dardanel, oziroma smejo ob tej obali vzdrževati le malenkostne čete; Grki morajo iz-prazniti istočno Trakijo; v Trakiji se mora organizi-rati lokalna uprava s turško žandarmerijo.

Kemal-paša je koncentriral svojo vojsko in sicer 70.000 mož in 40.000 rezerve. V slučaju, da bi izpadla konferenca v Mudaniji neugodno za Turke, bi Kemal-paševa vojska takoj navalila na Angleže.

Situacija pri Čanaku in Cataldži. Turške čete so se pri Čanaku potegnile tako daleč nazaj, da so oddaljene od Angležev že nekoliko milj. Grki zbirajo na črti Ca-taldža vse razpoložljive čete, da se branijo na tej črti. Pažnja turških grogov pa je osredotočena na dogodke v Trakiji. Kemal-paša je izjavil, da ne bo mirovala nje-gova vojska tako dolgo, dokler ne izpraznijo Grki Tra-kije. Ako pa pride do zopetnih oboroženih spopadov, morajo biti boji končani pred začetkom zime. Za fron-to popravljajo Turki s pomočjo grških ujetnikov po-la in ceste, katere so uničili Grki pri umiku.

Ruska — oborožena pomoč Angori. Rusija dela voj-ne priprave in se je odločila, da pomore angorski vlahi z oboroženo silo, ako velesile ne bi izpolnile vseh zahtev Kemal-paše. Javljajo tudi o velikem gibanju ruskih čet na Kavkazu.

Rusi so zopet poslali novo noto Angležem, v kateri protestirajo proti zatvoritvi Dardanel in Bospora o-l strani Angležev.

Obligatna vojna dolžnost v Rusiji. Vseruski komu-nistični izvršilni odbor je odredil, da bo trajala obli-gatna vojna dolžnost od 20. do 40. leta. Aktivna služba pri pešpolkih in konjeništvu bo trajala 18 mesecev, pri ostalih četah 30 mesecev, pri mornarici pa 4 leta.

Zdravstveno stanje Rusije. Dr. Nansen razglša re-zultat sanitarne konference, ki se je vršila v Varšavi. Konferenca je dognala, da je bilo-minulo leto v Rusiji 30 milijonov ljudi bolanih na pegavici, 10 milijonov na povratni mrzlici in 2 milijona na kugi in koleri. Naj-več smrtnih slučajev je zahtevala pegavica in sicer nad 3 milijone. Bolezni še do danes niso prenehale in se ši-rijo najbolj po Ukrajini, kjer se narod sedaj gladuje. Velika nevarnost obstoja, da se razširi pegavica tudi po Poljski ter Rumuniji in od tamkaj po ostali Evropi. Nansenov pomožni odbor bo razširil svoj delokrog tudi na pobijanje in zajezitev kužnih bolezni.

Po zapadnem delu evropske Rusije je divjalo silno neurje. To grozno neurje je popolnoma uničilo setve v saratovski in balaševski guberniji. Radi te nezgode grozi zopet glad Ukrajini.

Grki se pripravljajo na volitve. Novi grški kabinet se je odločil, da razpiše volitve tekom 6 do 7 tednov. Politične stranke so se začele pripravljati na volitve in obelodanile svoje programe. Vse stranke enoglasno za-htevajo, da ostane Trakija Grkom in da se zboljšajo odnošaji Grčije napram velesilam. Edino pristaši Ve-nizelosah zahtevajo po programu republiko. Dasiravno se še sedaj ne da prerokovati, s kakim rezultatom bodo končale volitve, se vendar zamore računati, da se bo izjavila večina naroda za monarhijo, ker kralj Jurij je med ljudstvom baje zelo popularen.

Beleške.

Sodba o državni administraciji. Beograjski časnik »Demokratija« navaja celo vrsto primerov nesposob-nosti ter korupcije in izreka svojo sodbo o državni ad-ministraciji tako-le: »Naša državna administracija v glavnem preneša iz Rusije, ima vse odlike ruskega nereda in konfuznosti, s čimur se je stari ruski režim posebno odlikoval. Mogli bi navesti tisoč primerov v dokaz, da je naša državna administracija tako nerod-na, tako okorna, zastarela, da omogočuje zlorabe in ra-zne neumnosti nesposobnih uradnikov in da bi se v njej kulturne človek, naučen na evropsko disciplino,

red in točnost, sploh ne mogel znajti.« — To je vse res, mi to že davno poznamo, povedati pa moramo, da je »Demokratija« glavni organ demokratske stranke, ki je mnogo pripomogla do take državne uprave.

Pametna beseda. Dr. Niko Zupanič je objavil v »Slov. Narodu« daljši članek, ki vsebuje zelo pametno stališče o vprašanjih bližnjega Vzhoda v sledečih od-stavkih: »Na vsak način moramo spremeniti našo po-litiko napram Bolgariji, ker kar ona danes dobi, to bo v bližnji ali daljni bodočnosti naše, to bo jugoslovan-sko. Bolgariji bi bilo treba dati vzhodno Trakijo z Je-drenjem (Arianopol) do črte Midia—Enos, ki ji je pri-sojena po londonskem miru (1913), Carigrad pa in mor-ske ožine naj balkanski narodi skupno upravljajo ta-ko, da bodo pristopne celemu svetu, posebno pa Rusom.« — To stališče smo mi vedno zastopali in branili, »Sl. Narod« pa nas je zaradi tega sumničil in psoval. Z zadovoljstvom torej ugotavljamo njegovo spreobrnitev in samo še želimo, naj bi več ne hujskal javnosti proti Bolgarom, kakor to delajo velesrbijanski listi.

Obsodba Pribečevićevih fašistov. Omladinci, or-junci ali fašisti so začeli v Subotici izdajati svoj list. ter mu nadeli ime »Princip« po vidovdanskem atenta-torju in Sarajevu leta 1914 Gavrilu Principu, sedaj pa prinaša zagrebška »Slob. Tribuna« to-le pismo: V Su-botici je začel izhajati nek odvratni listič pod imenom »Princip«, vzetim po svojem pokojnem bratu Gavrilu Principu, kakor izdajateljji sami naglašajo v objavi. Ne vem, odkod jemlje ta gospoda toliko predrznosti, da jemlje ime mojega pokojnega brata za list, ki prinaša take stvari, da dela sramoto celemu našemu narodu. Ker je ta list glasilo ljudi, ki hočejo na vsak način in tudi s silo obdržati ta režim, ki je jasno in izrazito protinaroden, ker je naperjen proti kmetiskim slojem, za katere je moj pokojni brat svoje življenje žrtvoval, smatram za potrebno in pravično, sporočiti tej pod-kupljeni gospodi, naj se ne poslužuje tega imena ter ne blati ono, za kar se je njegov nosilec boril. Ako gos-poda temu ne zadovolji, bom prisiljen poslužiti se sodnijskih potov, da ohranim svetu spomin svojega brata in čast svojega priimka. Motijo se gospodje, ako mislijo na tak način širiti jugoslovanstvo po domovini. Delajo mu največjo škodo. — Bos. Grahovo, 2. 10. 1922. Nikola Princip, cand. med.« — Če bi nacionalni revolucionar Gavril Princip ostal pri življenju, bi bil pred fašisti in režimovci gotovo tudi eden od »an-tidržavnih elementov«, ker je pa mrtev in se ne more braniti, ga proslavljajo, da lahko njegovo ime in nje-govo smrt izrabljajo v svoje sebične svrhe.

Uradnik opisuje svojo »sijajno« plačo v zagrebš-kem »Hrvatu«: Prejel sem 5048 K plače. Sedaj se pa vpraša, kako naj razdelim ta denar, da se ne preobjem. Za sobo plačam 1200 K. Pravijo, da je to še zelo dobro in zelo po ceni. Imam hvala Bogu še zdrav želodec in prenesem obed in večerjo za 1800 K. Na zajutrek moram v kavarno in to me stane mesečno okrog 500 K. Moram tudi v kavarno, da berem liste, da vidim, kaj bo s po-višanjem plače itd. Če vsak teden menjam perilo, kar gotovo ni razkošje, moram na prvega odsteti perici 250 K. Sedaj bi hotel nadaljevati, pa me že prekine gospod minister: »Pa to je vendar sijajno! Prejeli ste 5048 K, izdajate po 3750 K, ostane vam torej še 1298 K naše danes že zelo popravljene valute. Vi se pritožujete? I a zakaj neki? Vi imate stanovanje, obed, večerjo, zaju-trek, liste v kavarni, perilo vam je oprano — kaj potem še hočete? Prihranili bi si lahko, pa vpijete in vpijete!« Ali ne smete pozabiti, g. minister, da moramo biti mi uradniki tudi oblečeni! Vsaj po zimi. A evo, zima pri-haja. Mi navadni uradniki rabimo na leto gotovo dvo-je oblek. In to je najmanj 9000 K, na mesec bi odpadlo 750 K. Da se perilo menja, je treba kupiti na leto naj-manj troje srajc in ravno toliko spodnjih hlač. Seve spodnjih hlač nikdo ne vidi, potrebno pa je, da se no-sijo, posebno uradnikom, ki z dolgim sedenjem toliko zgornjih raztrgajo. Poleg tega so potrebni trije žepni robci — vsaj med ljudmi tostran Save — in troje pa-rov nogavic. O luksusu pri teh stvarih ni niti govora, in vendar stane vse to okroglo 2400 K na leto, ali 200 K mesečno. Tudi dva para čevljev potrebuje uradnik, po-tem popravila, po najnižji ceni bi bilo to letno 1400 K ali nad 120 K mesečno. Ovratniki, ovratnice niso baš neobhodno potrebne, po pravilih in navadah se pa le nosijo in mora se zopet za to mesečno prelinimirati 30 K. Raznih drobnarij se niti ne računa. Običajno je, da se človek, pa če bi bil tudi državni uradnik, enkrat na mesec okoplje, da se dnevno umiva, da si zobe čisti itd. in to bo stalo mesečno najmanj 50 K. — Če si pred-stavimo tako »nališpanega« uradnika, vidimo, da se ne razlikuje dosti od — barabe. Če je uradnik še tako sla-bo oblečen, slabo hranjen, res brez najpotrebnejšega, potem mu od »sijajne« plače toliko ostane, da lahko posluša nasvet nekega humorista, ki je odgovoril urad-niku na vprašanje, kaj naj počne z preostalimi krona-mi svoje plače: »Kupite si vrvi! Pa hitro, da se ne po-dražijo!« Če misli kdo od visoke porte, da je uradniško življenje dobro, naj si samo ogleda, kako izrabljajo u-radniki obligatni dopust ob sobotah, ko jim žena pere perilo. — »Ali je vaš mož bolan?« vprašuje soseda so-sedo. — »O ne!« — »Pa zakaj potem leži?« — »Veste,

mi imamo danes perilo. — Na to, kar uživa visoka vladna gospoda, uradniška raja niti ne misli, niti na najmanjši del od tega in pri toliki skromnosti jo minister postavlja v zadnjo vrsto — za vojaškimi konji.

Dnevne novice.

Glede dijaskih štipendij in menz so poslanci Jugoslovanskega kluba Puljič, Dulibič in Pušenjak stavili na ministra za prosveto nujno vprašanje, v katerem zahtevajo otvoritev akad. menze za visokošolce v Zagrebu in Ljubljani in izplačilo štipendije do 25. t. m. Ob enem so zahtevali, da ministrstvo objavi rešitev o podelitvi štipendij, da se v bodoče visokošolci vedo ravnati. Dijaške podpore, kakor vse drugo se delijo pod roko. Znano je že, da na Dunaju in po drugih mestih tujei takoj ločijo med študenti Jugoslovana od Srba. Prvi je uboga para, drugi pa po večini dobro živijo. In koliko se izda »podpor« sinovom bogatih poročarjev, ki šetajo po celem svetu! Ni čuda, da je nekdašnji rekel neki srbski književnik, ko so ga vprašali, kako bi bil najrajši oskrbljen: »Da mi je biti le sin kakega vladnega poslanca!«

Taboritom se mešajo pojmi. V večeršnjem »Taborovem« uvodniku stoji tiskano: minister Zerjav je najdelavnejši v vprašanju prehrane in valute. Da, da, znani Agromerkur je res tudi kot minister najdelavnejši v vprašanju najogabnejše koritarske prehrane svojih najožjih policajdemokratov. V vprašanju valute je dr. Zerjav verziran, to je dokazal pri svojem potvorbi menic in v zadnjem času pri Jadranski banki z raznim dviganjem črnih fondov. Nadalje piše »Tabor«, da je poslanec Reisner najdelavnejši kot glavni urednik uradniške pragmatike — z lepimi uspehi. O, da, da, obljubil je g. Reisner uradnikom že davno nebeško mano, a dobili so glad in dragino. Uradniška pragmatika pa še visi visoko v zraku.

Opomin, prošnja in zahvala. Ravnateljstvo Dijaškega semenišča je bilo meseca avgusta razposlalo pismena vabila bivšim gojencem, (ki niso postali duhovniki) tega zavoda, naj bi prispevali k inštalaciji električne luči v semenišču. Nekateri gospodje (doktorji, profesorji, svetniki, ravnatelji, ministri itd.), so se sicer odzvali temu pozivu, toda ogromna večina pa sploh ni nič reagirala. Za zdaj še ne objavimo imena dotičnih gospodov, ampak jih še enkrat lepo prosimo, naj se tudi v dejanju hvaležni izkažejo za one dobrote, ki so jih uživali v Dijaškem semenišču. — Do danes se je nabralo 21.000 kron, precejšnja svota, toda inštalacija stane 76.000 kron, torej še veliko manjka. Semenišče samo ne more plačati, ker zdaj nima premoženja. — Izmed č. duhovščine so darovali gg.: dr. Jerovšek 3200, župnik Vogrin 1000, nadžupnik Jurko 1000, dr. Hohnjec 1000, dekan Stergar 1000, in dekan Čizek 1000 v. Gg. darovalcev laikov ne imenujemo, mislimo namreč, da jim je to ljubše, ker niso vsi pri naši stranki; vsem pa kličemo Bog plači!

Zopet čna pridobitev. Iz Guštanja nam poročajo: Kakor znano, je naša prej nemška posojilnica prišla v slovenske roke. Zadnje dni se je pri zadrugi mudil revizor iz Maribora, ki je uredil račune in ugotovil, da posojilnica stoji dobro in je vestno urejevana. Novi odbor sestoji iz zanesljivih, poštenih mož vseh stanov in poklicev, ki nam dajejo najboljšo garancijo za pošteno in dobro vodstvo. Kmetje in delavci, oklenite se vašega zavoda s polnim zaupanjem in se v stiski vedno obračajte do posojilnice in nalagajte pri njej svoj odvišen denar in prihranke. Denar je pri posojilnici varno naložen, se dobro obrestuje in vam je v potrebi vedno na razpolago.

Zavržen protest. (Dopis iz Oplotnice.) Pred nedavnim časom je naš občinski odbor izvolil reklamacijsko komisijo. Ker so naši specijali, oziroma socialdemokratje sijajno propadli, so ogorčeni zapustili občinsko pisarno; se vsedli in napisali protest ter ga poslali na okrajno glavarstvo. Svesti si zmage, so komaj pričakovali dneva, ko bo odgovorilo okrajno glavarstvo. Toda kakšno razočaranje! Okrajno glavarstvo je odobrilo, oziroma potrdilo izvolitev in njih ogorčenje protest zavrnilo. Kdor se zanima za dolge nosove, naj si jih ogleda pri naših socialdemokratih. Šmentana smola!

Ribolov na račun invalidov in drugih siromakov. Tako samooblastnih in egoističnih gospodov pač menda nima Jugoslavija, razven v spodnjih pokrajinah, kakor so ti doktorji itd. pri ribarskem društvu v Mariboru. Vzeli so v najem ribolov ptujske grajščine za tako smešno ceno, da se prav zares čudimo. Kako je zamoglo pristati na to ptujsko okrajno glavarstvo, pač ne razumemo. V Ptuj ali gospodje ne berejo »Uradnega lista«, ali pa so jim naredbe postranska stvar, drugače si ne moremo tolmačiti te zakotne kupčije, ki se je zgodila na škodo invalidom. Niti ena točka v »Urad. listu« od dne 4. aprila 1921 se ni upoštevala, ni čudno torej, ako se je nje zopet opeharilo. Ali ne pripada po tej in poznejših naredbah lov, ribolov edino le invalidskim organizacijam? Ko bi ta lov prišel v last invalidske organizacije, gotovo ne bi bilo toliko sleparij in zapostavljanja, kakor je sedaj. Mariborski gospodje pa smatrajo ta ptujski ribolov od Hintze pa do Bozlo edino samo za svoj monopol. Kljub temu, da je najemnina tako mala, pa nobenih režij, navijajo cene kar tam onim ribičem, kar jih še imajo, prav po verižniškem receptu. Seveda donajajo ti tisočaki le onim v Mariboru dobiček. Delajo pa to z namenom, da se odkrižajo še teh malo ribičev, kar jih je včlanjenih pri tem društvu, da bodo potem sami gospodarji in najemniki. Take cene si zamore misliti le dr. K. in drugi, ker tem ne se. Koliko kmetov siromakovskih družin se je poprej preživljalo z ribami, kako dobrodošle bi jim šele da-

nes bile pri teh neznosnih cenah. Na to se ne ozirajo gospodje doktorji, ampak na svoj lastni žep in stan. Gospode poslance opozarjamo na ta zelo velik nedostatek, da si natančneje ogledajo to delniško ribarsko društvo ter storijo korake, da bodo deležni tega naravnega dara, kojega je Bog vstvaril za vse, pa ne samo za Mariborčane, kakor si ti predstavljajo, tudi drugi, posebno siromašni sloji. Če se jih bode za ušesa prijelo, se bodo sicer izgovarjali, da gojijo ribe in da je treba omejiti ribarjenje s čerami; vendar se na take izgovore nemore polagati nikakoli važnost, ker se gojijo in nasajajo postrvi in sulci o potokih na in ob vznožju Pohorja, to je v neposredni bližini. Na tak način gojijo ribe le za sebe in sicer le za privilegirance. Za ptujski okraj pa ne storijo nič. Tam se pravi samo plačati, ker tako smo mi v Mariboru sklenili. Tam se lovi lepo na preji tudi s trauperji, za Ptujčane je pa seveda izjema. Tem so potekle karte dne 1. oktobra, drugih še začasno najbrž ne dobijo, ker bodo itak izstavljene že koncem novembra ter v nezamero s 1. oktobrom datirane. To je en lep primer, kako postopajo ti mariborski gospodje Nemci in nemškutarji s slovenskim prebivalstvom ob Dravi ter s temi ribiči, kar jih še imajo včlanjenih. Eden se je že naveličal teh vednih sekatur ter jih za slovo primerno podučil, da šport ni za verižnike in za egoiste. Za to zadevo se bomo zanimali ter prosimo ob enem še naše poslance, da vse potrebno podvzamejo za ljudstvo in invalide ob Dravi, koje ima gotovo večje pravice do ribolova, kakor pa razni gospodje a la dr. K., G. in drugi. — Bivši ribič.

Ptujski okrajni zastop ima dne 19. oktobra 1922 od 9. ure zjutraj naprej na sejmišču v Ptuj licencovanje in premiranje plemenskih bikov od 18 mesecev starosti navzgor. Premije so zelo visoke in sicer so najmanjše 600 K, najvišje pa 2000 K. Potnine se bodo plačale vsem kmetovalcem, kakor tudi vprežne premije licencovanim bikom.

Novice od Sv. Jederti nad Laškim. Umrli je tukajšnji nadučitelj Jakob Pukmeister, 53 let star. — Zlato poroko sta obhajala rudniški oskrbnik Mihael Babič in žena Marija, rojena Stih, v krogu svojih 62 potomcev. Bog ju živi in ohrani!

Preganjanja dalmatinskih kmetov. Protest zemljoradniškega kluba radi nezakonitosti oblasti v Dalmaciji so izzvala zadnja poročila, ki presegajo vse, kar se je dosedaj čulo iz Dalmacije. Naredba o naknadnem plačevanju in iztirjavanju najemnin se izrablja na skrajno divjaški in brezvestni način. Seljakom se s pomočjo žandarmerije nasilno odpirajo shrambe ter ves živež odnese, iz hiš se pa pobira tudi zlatina, odeje, orodje, sodi in sploh vse, kar je nekaj vredno. Hiše so v pravem pomenu besede do gola izropane, na večjih krajih so pa žandarji tudi ljudi pretepali ter celo žene posiljevali. Več takih slučajev navajajo natančno poročila na zemljoradniški klub. Za primer: V Slivnem so kmetje že pred več meseci dobili od nekega veleposestva kos močvirja, dodelitev se je sodnijski potrdila in izvršila, ker se je tedaj še splošno postopalo v duhu vladnih obljub in kmetje so začeli močvirje sušiti ter spreminjati v plodno zemljo. Po novi naredbi se je pa veleposestnik osokolil in nekega dne je seljake, ko so ravno delali na močvirju, napadel s svojimi ljudmi iz zasede. Streljal je na nje in seljaki so se zatekli po pomoč k oddelku pograbične trupe, ki je bil v bližini. Napadalcu so sicer zbežali, vrnilo se pa je kmalu nato z žandarji, ki so začeli pravo bitko s kmeti. Nekaj je ranjenih, mnogo zaprtih in vso delo na močvirju je uničeno. V Bostilju so dolgo čakali na povod seljaškega preganjanja in ko je neke noči na čolnu ob obali nastala slučajna eksplozija, so radi tega zaprli brez vsake preiskave nad 30 kmetov in še vedno gonijo nove v zapore. Ves pogrom je naperjen proti zemljoradniški stranki. Njeni listi se ne smejo prodajati in raznašati, v uredništvih »Primorskega Glasnika«, »Težacke Sloge« ter v čitalnici na Lučcu in v Splitu so se izvršile preiskave, kakor da bi se v njih skrivali najhujši zločinci. Po preiskavah, ki so bile seveda brezuspešne, so policaji zastražili vhode in izhode vseh teh prostorov in nikogar ne pustijo ne ven, ne noter. Dalmacija izgleda, kakor da bi bila v obsednem vojnem stanju, ali pa pod tujo, sovražno okupacijo.

Prehrana v Črni gori. Po gorskih krajih ni več hrane ne za ljudi in ne za živino. Prej strašna suša, potem kar na enkrat nevihte, ki so uničile še to malo, kar je obrodilo. V narodu vlada strah pred nastopom zime, ko je Črna gora še bolj kot sedaj odrezana od ostalega sveta. Prehranjevalna kriza traja že leta in leta in lahko si mislimo, kako huda mora biti, da je že lani v marcu začelo ministrstvo za socialno politiko, ki je prevzelo zadeve razpuščenega ministrstva prehrane, razmišljati o prehrani te pokrajine. Toda dosti ni storilo, nabavilo je sicer nekaj koruze in še to je podražilo za 2 odstotka, ker jo je dovažalo preko Bakra in ne preko Bos. Broda in Zelenike. Nekaj časa je bil v ministrstvu socialne politike poseben oddelek za oskrbovanje Črne gore, pa se je tudi kmalu razpusil. Škoda ga ni bilo, demokratski uradniki tega oddelka so izrabili še to malo, kar je vlada nakazala, za svojo strankarsko agitacijo, svoje ljudi so napasli, vse druge so pa pustili brez pomoči v najhujši revščini in bedi. Narod je že davno spoznal, kake namene imajo oblasti in uradi ter kaj se lahko od njih pričakuje. Sedaj pa »oskrbniki« Črne gore iz socialno-političnega ministrstva tudi svojim ljudem nimajo kaj deliti. Dva mesca so že vsi magacini v Črni gori prazni. Nujno bi bilo potrebno, da se Črni gori pošlje najmanj 2000 vagonov koruze. Vlada se je nekaj zganila. Te dni pošlje v Bar 200 vagonov, preko Zelenike obeta tudi dve sto, kaj je z 1600 vagoni, pa niti ne pove in ne obeta.

Naročila blaga v inozemstvu po 2. septembru 1922. —

Za blago, naročeno po 2. septembru se ne sme, dokler ne izide nov pravilnik za promet z devizami in valutami, izdajati odobrenja za nakup deviz ali za uvoz. Pričakuje se, da se v novem pravilniku spremene pogoji, ob katerih se bo smelo izdajati odobrenja ter da se tudi omeji blago, za katero se bodo smela izdajati. Če bi torej tudi bila naročila v tej prehodni dobi dovoljena, ne bi bila priporočljiva, ker se ne ve, ali bo po novem pravilniku moči dobi odobrenje za nje. Zategadelj se trdke opozarjajo, da v lastnem interesu opuste vsako naročilo blaga v inozemstvu in po 2. septembru že dana naročila stornirajo. Izjeme veljajo samo za neodložljive potrebe industrije; o tem odloča generalni inspektorat ministrstva za finance, na katerega se je obračati po krajevno pristojnih deviznih odborih.

Znižanje tarifov za prevoz sena in slame iz Srema v Slovenijo je zahteval poslanec Jugoslovanskega kluba g. Pušenjak pri železniškem ministrstvu in nato pri poljedelskem. Zvedel je, da so znižani tarifi dovoljeni, vendar je treba za železniško ministrstvo izdelati neke formularje za občinske in kmetijske organizacije. Nato je poslanec Pušenjak posredoval v poljedelskem ministrstvu in opozoril, da se morajo ti formularji takoj izdelati, ker je za prevoz sena in slame že vse pripravljeno.

Bitka med vojaki in detektivji. Osječki listi poročajo, da je v noči koncem pretečenega tedna prišlo v Osjeku do prave bitke med neko vojaško patruljo in med detektivji, ki so zaustavili pijanega in razgrajajočega vojaka. Vojaki so potegnili bajonete ter pogнали detektive v beg, potem pa se streljali z njimi. Nekaj detektivov je ranjenih. Po »bitki« so se vojaki razkropili po gostinah ter delali razne izgrede. — Lep red in mir in še lepša vlada, ki ga s tolikimi izjemnimi zakoni vzdržuje.

Dva uboja iz osvete. Na potu, ki vodi iz Kuštanja v Crkveno Brdo, sodni okraj Križevac, so našli mrtvega seljaka Franja Sačarič. Sačariča je počakal v zasedi seljak Nikola Stjepanović iz Cerkevne Brda in ga ubil iz osvete. Seljak Milovan Božinič iz Poduma, okraj Otočac je šel okoli polnoči na kolodvor Lešce. Na potu med selom in kolodvorom je nenadoma počila puška, Božinič se je zgrudil smrtno zadet in izdahnul. Uboj je izvršil seljak Rukavina z vojaško karabinko. Božinič je postal smrtna žrtev osvete.

Iz osvete umorila zeta. V Brestacu, sodni okraj Novska, je neka Mara Kovačević iz osvete usmrtila svojega zeta Mijo Kovačevića. V spanju mu je s sekiro razklala glavo.

Razbojnika kot žandarja. V Malem Glogovem, sodni okraj Gračac, sta prišla v hišo seljaka Jurija Drobca dva moža v vojaških uniformah. Drobca sta izjavila, da sta žandarja in sta od njega zahtevala, naj jima izroči vojaško puško, ki jo ima v hiši. Drobec je našemljena žandarja zagotovil, da puške nima, nakar sta žandarja začela s hišno preiskavo in mu pri tej priliki izmaknila 6720 K. Drobec razbojnikov ni spoznal, a sumijo, da sta prišla iz Dalmacije.

Nogo si je zlomil. Predsednik rumunske delegacije na kongresu veteranov svetovne vojne v Parizu, Jan-kulesko, je padel pod tramvaj in si zlomil desno nogo nad kolenom. Prepeljali so ga v bolnišnico. Njegovo stanje je nevarno.

Iz Maribora.

PROSLAVA PETLETNICE KREKOVE SMRTI.

Ob petletnici dr. Krekove smrti bo imela mariborska krščansko-socialna mladina skupno sv. mašo in slavnostni cerkveni govor v nedeljo, dne 8. t. m. ob pol 10. uri dopoldne v cerkvi sv. Alojzija v Mariboru. Orli in Orlice, se udeležijo sv. opravila obvezno in z znaki. — Na fantovskem sestanku v petek, 6. t. m. zvečer ob pol 8. uri v dvorani v Lekarniški ulici bo govoril o življenju in načelih dr. Kreka br. prof. dr. Jeraj. Udeležba obvezna in dostopna tudi Orlicam in dr. Krekovim častilecem sploh. Bog živi!

Krekovo petletnico proslavi Orel in SKSZ v nedeljo ob pol 10. uri dopoldne v cerkvi sv. Alojzija v Mariboru s slavnostnim govorom vlč. g. stolnega kanonika dr. Vraberja in s sv. mašo. Vabimo mladino in vsa krščansko-socialna društva v Mariboru in okolici, da se v polnem številu udeležijo sv. opravila v spomin našega vzvišenega vzornika! Bog živi! — Orel Maribor in Odbor SKSZ.

Orel Maribor. Nocoj, v petek, ob pol 8. uri, prvi fantovski sestanek s proslavo Krekove petletnice in drugo. Pridite vsi polnoštevilno in obvezno! Krščansko-socialno misleča mladina sploh dobrodošla! Bog živi! — Predsednik.

Kako postopajo demokratske banke. Že lani je mariborska občina zahtevala, naj si banke v Mariboru zgrade poslopja za svoje poslovne prostore in za stanovanja svojim uradnikom. Ljubljanska kreditna banka in Jadranska banka sta se izgovarjali, češ, da itak v Ljubljani zidate svoji palači. Zadruga gospodarska banka, ki istotako v Ljubljani gradi svoje poslopje, je takoj ugodila zahtevi mariborske občine, uvidevši našo strahovito stanovanjsko bedo, in začela zidati. Poslopje bo že letos pod streho. Izgovor demokratskih bank, že sam nasebi brez vsake podlage, je v tem dejstvu popolnoma ničeven. Mestna občina, da ublaži socialno bedo in zlomi odpor bank, ki imajo milijone na razpolago za sumljive kupčije policajdemokratov, je sklenila s 1. oktobrom t. l. pognati iz zasebnih stanovanj vse bančne uradnike ter na ta način prisiliti njihove poslodavce na zidavo uradniških bančnih poslopij. Dr. Zerjav, minister za socialno smrt, pa je sistiral odlok mestne občine, dasi ga je vlada že potrdila, češ, da tak sklep ni potreben z ozirom na to, ker bo novi stanovanjski pravilnik — če sploh izide — šele določil

podjetja, ki morajo zidati v smislu čl. 24. Ljubljanska kreditna banka, ki se je na ta način prva izmuznila iz obveze, je takoj odpravila hotel in restavracijo Union, češ, da potrebuje hotelske prostore za svoje uradništvo. Splošno pomanjkanje primernih prenočišč bi moralo mestno občino zganiti k protestu proti tej nameri. Te se pa ni zgodilo. Kreditna banka je zato napravila v svoji predrznosti še korak naprej in nastanila v svojih gostilniških prostorih veletrgovino sedmograškega Zida Rosnerja, ki se je med vojno priselil v Maribor brez vsakega premoženja, dočim razpolaga sedaj vsled naklonjenosti bivših avstrijskih oblasti in sedanjih policajdemokratskih mogotcev z milijoni priverženega denarja. Še več. Banka mu je celo odstopila lepo stanovanje v I. nadstropju. — Tudi Trgovska banka je zaprla bivši hotel «Stadt Wien», češ, da ga preuredi za stanovanja. Ali so se mar zaklele policajdemokratske banke, da z ovirami v tujskem prometu gospodarske uničijo Maribor, ki ima krasno bodočnost pred seboj? Razven «Merana» ni v celem Mariboru nobenega boljšega hotela, pač pa nekaj zasteničenih in zanemarjenih «sob za tujce». Ni čudo torej, če se tuji izogibljejo Maribora, dočim se je prej marsikdo, ki je potoval mimo, ustavil tukaj in prenočeval. To so posledice žerjavščine.

Pritožbe o pomanjkanju stanovanj. Z ozirom na apel na uradniške in delavske organizacije prihajajo v Mar-Stan vprašanja, če se smejo s pritožbami oglašiti tudi vsi oni, ki niso člani te ali one organizacije. Po sporočilu vodstva Mar-Stana, je Mar-Stan brezplačno na razpolago vsakomur, kdor ima vzrok za pritožbo in komur je sicer znano, da se stanovanjska beda zlorablja po bogataših in takih temnih eksistencah, ki ne spadajo v Maribor. Kratkoterminalno vse, kar se nanaša na stanovanjsko bedo in kar bi jo znalo elajšati, vse tozadevne prošnje, pritožbe, nasveti in predlogi naj se predložijo pisмено ali ustmeno vodstvu Mar-Stana. — Edini pogoj, ki se od vsakega zahteva, je odkritosrčnost in točnost v navedbah. Stanovskim organizacijam, (uradniškim in delavskim) je prosto na razpolago, da se prilašajo v imenu svojih prizadetih članov, ali da nakažejo člane, da se sami zglašajo. Tako je podana vsakomur prilika, da se zanesljivo ugotovi stanovanjska beda in da se jo tudi na tej podlagi uspešno pobija.

Wranglovci v Mariboru. Iz zanesljivih virov smo zvedeli, da je v Mariboru naseljenih po zelo udobnih stanovanjih najmanj 100 Wranglovcev. Ti ljudje stanujejo brez stanovanjskega nakazila, kar tako pod roko so dobili stanovanja. Gospodu županu kot predsedniku stanovanjskega urada bi priporočali, da malo bolj zainteresira za te Wranglovce, ki odjedajo stanovanja drugim poštenim rodbinam, ki imajo pravo, da stanujejo v jugoslovanskem Mariboru. Pred kratkim so pisali listi, da je Beograd za Petrograd in največje rusko mesto, a kmalu bo Beogradu sledil naš Maribor, ako tega ne bo preprečil stanovanjski urad.

Zopet dober primer nad vse umnega državnega gospodarstva. Od tukajšnjega trgovca z usnjem čujemo, da mora plačevati kilogram usnja po 500 K, usnje iz Češke bi pa stal kg samo 370 K in bi ljudje prišli tudi cenejše do čevljev in podplatov. Vse je preračunal, naročil je usnje, sedaj mu pa leži na carini, ker je zopet neka naredba, da se za naročila v inozemstvu, izvršena v tem in tem času, ne dobi «odobrenja». Usnje leži torej na carini, ker ni «odobrenja», dobre in cenejše trgovske zveze se razbijajo, blago se podražuje od dneva do dneva in vse posledice konfuzno pomešanih «odobrenj» in «neodobrenj» padajo z največjo težo na najrevnejše sloje.

O Voglarjevem učiteljišču slišimo iz vrst učenk razne pritožbe. Tako na primer celo učiteljišče nima glasovirja, dasi je glasovir obvezen predmet za žensko učiteljišče. Tudi hospitacije in praktični nastopi, ki so bistveni in brezpogojno potreben del vsakega učiteljišča, se ne vršijo. Gotovo je bil Voglar imenovan za ravnatelja radi tega, ker je povzdignil ta zavod na balkanski nivo in povrh rabil ravnateljevo pisarno kot uradni tajniški lokal za demokratsko stranko. Sicer pravi pregovor, da roka roko umiva, v tem slučaju sta umazani ostali obe.

Afera dr. Lemež proti primariju dr. Černiču radi razžaljenja časti, o kateri je «Straža» svoj čas poročala, se je danes končala pred tukajšnjim sodiščem. Primarij dr. Černič je bil oproščen.

Nezaslišano divjaštvo. Gostilničarka Moder v Studencih pri Mariboru je priredila «vinsko trgatvo». — Prišlo je tudi nekaj vojakov iz inž. podoficirske šole, ki so zaradi nekega dekleta izpili prepri in pretep. Ko so bili postavljena pod kapp, so potrgili pri vrtovih late in se vrnili v gostilno. Ker jim pa tudi to ni pomagalo dosti, so se oborožili s puškami in bajoneti, zastražili vse izhode in vdrli v gostilniške prostore. Gošnje so se razbegli po vseh v gostilnarnjih v hiši in se poskrili v podstrešju. Gostilničarki so vojaki-divjaki napravili za 4000 K škode in šele glas, da prihajajo orožniki, jih je razgal. Orožništvo je takoj upeljalo poizvedbe. Dne 4. t. m. je službo vršeci orožnik, najbrže v dobri veri, da sme zasledovati vojaške krivce tudi politična oblast, katere organ je orožništvo, odšel tudi v vojašnico, da tam nadaljuje poizvedbe. Častniki in podčastniki so ga pri tem ovirali, kljub temu pa je orožnik dognal nekatere krivce in odvzel nekemu vojaku tudi nož, s katerim je bil ranjen eden gostov. Kapetan pa je pustil orožnika in neko civilno pričo razorožiti, odvzel mu je dokumente ter nož («corpus delicti»), ju dal zapreti in zastražiti. Orožnik in priča sta bila zaprta od pol štirih do pol desetih zvečer. Preiskava bo vsekakor dognala pravo dejansko stanje, dotlej se pa vzdržujemo vsakega komentarja.

«Stomšek», društvo mariborskih bogoslovcev, ima

v nedeljo, dne 8. t. m., ob 13. uri popoldne v bogoslovski čitalnici svoj redni letni obni zbor.

Velika predilnica in tkalnica v Mariboru. Velika češka predilnica ustanavlja v Mariboru poleg predilnice tudi tkalnico za platno in sukno. V Maribor so že došli stroji in češki delovodje. Ko bo pogodba perfektna, objavimo podrobnosti.

Abrahama je videl. G. Anton Šepić, davčni nadupravitelj, je obhajal dne 4. oktobra svojo 50letnico. G. Šepić je poznan kot nepristranski uradnik, kateri gre ljudstvu z nasveti na roko. Naše čestitke!

Bučno olje stane v Mariboru liter 43 dinarjev. — Vzrok dražnje domačega jedilnega olja, ker je vlada dovolila izvoz bučnice (bučnih jederc). Italijani kupijo v Medjimurju vse bučnice in mi trpimo pomanjkanje in dražnjo olja.

Novi most-portugizec plačujejo mariborski vinotržci vinogradnikom po 14, 15 do 18 K liter. A v raznih gostilnah se ga toči po 36, 40 in celo po 48 K.

J. Vesenjaki:

PREMALO OPAZENA KNJIGA.

V tisku in založbi Cirilove tiskarne v Mariboru je izšla letos poleti knjiga bogoslovnega profesorja dr. J. Jeraja, «Vzor-človek, ali osebnost kot ideal». V kolikor zamorem in imam priliko opazovati zanimanje za to knjigo v slovenski javnosti, dobivam vtis, da je knjiga šla nekako premalo opažena mimo nas. Ali naj pripišem to skromnost reklam, ali neobičajnemu času njenega «poroda» — vroče velike počitnice! — ali pa tudi bolj slabemu gnotnemu stanju čitateljskega kroga, se odteguje mojemu opazovanju. Najbrž učinkuje vse skupaj. In vendar je knjiga vredna, da ji posvetimo več pozornosti ter jo poneseemo med svet.

Poglejmo okrog sebe, opazujemo ljudi, «osebe» in «osebnosti» ter njihovo življenje, delovanje in nehanje! Ali ne razodevajo vsi s svojim dejanjem resnice, izražene od Jeraja in tudi drugih z besedami: «Sredi modernega življenja in najvišjega razvoja kulture stojimo pod močnim vtisom praznote duševnega življenja». VI. Levstik je dal temu duševnemu stanju nazornost z verzi:

«Življenje vse je mozaik laži
in vsa modrost je slaba le metoda,
goljufa samega prevartiti,
prevrtažiti vseh zlodejev gospoda
in laž laži z lažjo očarati».

To praznoto izpolniti, dati življenju poedince in celoti vsebino, smer in cilj, je namen Jerajevе knjige.

Ako hočemo dvigniti celoto, moramo predvsem dvigniti osebo, poedince ter ga prožeti z novo vero v življenje, to je vodilna misel knjige Jerajevе, ki se nam kaže s tem kot filozofski pedagog. Avtor je izrazil zastopnik individualizma, ki je danes tudi v protikrščanskem taboru očitno v zmogoviti ofenzivi proti materijal. sociologom, kakor je Gumplovicz in enaki in kakor so drugi zastopniki teorije o rasah.

Jeraj je temperamenten oznanjevalec svojih nazorov rijo moderni filozofi in pedagogi ter od vseh osebnosti in vseh struj neomajeni ter nedoseženi nauki in temelji krščanstva. Osebnostna etika je združena pri njem s krščansko moralo v harmonično celoto. V uvodu nas s par potezami seznani s posledicami intelektualizma, panteizma, naturalizma, socializma in komunizma, potem prične svoja pozitivna izvajanja. Naj navedem glavne naslove odstavkov. «Osebnostni ideal», «Duševna veličina», «Duševna svoboda», «Osebnost in individualnost», «Osebnost, samonamen», «Osebnost relativen samopomen», «Tostranski in onostranski ideal osebnosti», «Cerkev in osebnost» in «Kristus, prazvor osebnosti», tvorijo vsebino razprave, ki obsega osemdeset tiskanih strani velike osmerke.

Jeraj je temperamenten oznanjevalec svojih nazorov in v svojem ognju učinkuje prijetno, prepričevalno. V debati napram onim, ki jih v obilni meri citira, naglo in ostro sprejema in odbija nazore in nauke. Knjiga je očitno vzrastla iz razprav in govorov, ker odkriva v svojem načinu pripovedovanja v vsakem odstavku govornika, ki išče in najde efekt. To je njena dobra in tudi njena slaba stran. Gotovo je tudi, da je na pisatelja močno učinkoval sloviti učenjak Foerster. Upajmo, da bo dalo občinstvo s pridnim nakupovanjem knjige priliko, da v drugi izdaji nekatere odstavke še razširi, poglobi in opili.

Knjiga je krasen plod vzgojitelja-misleca, ki ima voljo in tudi zmoglost, osvojiti ter voditi mlade moči, ki dozoravajo za življenje. Jeraj je pedagog po svojem srcu in razumu, zato opozarjamo na njegovo knjigo posebej resno, zrelejšo mladino, ki tava in išče ali hoče opore za pozitivno svoje naziranje. Priporočam toplo knjigo tudi vsem mladinskim organizatorjem in pridigarjem.

GLADIATORJI.

(155. nadaljevanje.)

Njena tla, njen strop, in njene stene so bile iz golega kamena. Le v tem prostoru je bilo postavno dovoljeno, izreči smrt nad tistimi, ki jih je sanhedrin obsodil.

Sodniki so stopili v krog, sredi med nje pa se je postavila straža s svojima ujetnikoma, z obrazi proti predsedniku.

Ta se je sklonil, pobral peščico prahu, ga stresel v zrak in dejal:

«Tako je vajino življenje razsipano v vse vetrove in vajina kri naj pride nad vajine glave! — Ti, Kalha, sin Simeonov, sin Manahemov iz hiše Manahemove, in ti, pogan, ki se imenuješ Eska na pismu, meni izročnem, — vidva ostaneta v rokah varne straže, dokler ne mine jutrišnji dan, ki je sobotni, — in ob zori prvega dneva v tednu bodeta kamenjana v zunanem tempeljskem dvoru do smrti — in tako se naj zgodi, in še huje, onim, ki so krivi bogokletstva v navzočnosti sanhedrina!»

In obrnil se je k Eleazarju, ki je z nepremičnim, kamenitim mirom zrl na odurni prizor.

«Ti pa, Eleazar, sin Manahemov», mu je rekel, «tvoje ime je še vedno neomadeževano v narodu in tvoj prostor še vedno med tvojimi brati! Pričevanje nazarejca je neveljavno in razen teh dveh obsojenih in zavrnjenih ljudi še ni nihče nastopil, ki bi bil pričal zoper tebe. — Da ti nimaš deleža, moj brat, s temi bogokletniki, tega ti pač ni treba niti povedati članom sanhedrina!»

Z bledim, prepadlim obrazom je Eleazar strastno divje pogledal po zbranih, si zavihal rokave svoje obleke, si mel roke, kot da bi si jih umival, in je rekel:

«Njuna kri naj pride nad njune glave! Nista več člana moje družine in moje hiše! Odpovem se jima. Umijem si roke nad njima. — Njuna kri naj pride nad njune lastne glave!»

In tedaj se speš oglasi zunaj pred tempelnim sva-reči glas, da je celo pogumno srce Matijevo zatrepetalo v divjem, neznanem strahu, — glas tožčega preroka:

»Gorje Jeruzalemu! — Gorje Svetemu mestu! — Greh in nesreča in razdejanje! — Gorje Svetemu mestu! — Gorje Jeruzalemu! —«

X.

Zelot.

Ko je zapustil Eleazar kamenito dvorano sanhedrina, je upal, da je do zadnje kaplje izpraznil grenko čašo žrtev, ki mu jih je nalagala njegova gorečnost za blagor domovine.

Ni pa pomislil na bridkost, ki ga čaka doma, v praznih prostorih, kjer njih ni bilo več, ki jih je žrtvoval, — ni pomislil na neme očitke, ki so mu jih iz vsakega kota šepetale te sobe, zapuščeni predmeti, ki so bili njuni —, in predvsem ni pomislil na Mariamno, na hčerko svoje ljubezni, na edinico svoje hiše —.

On, zelot, ki se ni bal ničesar, ki mu je bil bojni krik hrumečih tisočev na obzidju srce osvežujoča godba, — on se je bal nemega pogleda njenih črnih oči, mehkega glasu svoje lastne hčerke —.

Zalosten in samotni, poln bojazni je sedel v jutru tistega otožnega sobotnega dne v svoji sobi.

Daritev ni bilo v tempelnju, prenehale so zaradi izrednih vojskinskih razmer. Njegova vera mu je prepovedovala na ta dan vsako delo na utrdbah, ker bi bil z njim kršil sobotni mir. Sicer pa je bilo storjeno včeraj vse, kar je bilo mogoče storiti v taki kratki dobi. Brez dela je moral sedeti v svojih ponosnih prostorih in temnega obraza je razmišljal o usodi svojega brata, ali pa je stopal z nemirnimi koraki po marmornatem tlaku, s sklenjenimi rokami, škripajočimi zobmi in v divjim obupom v srcu. — Niti za trenutek pa ni omahoval v svojem fanatičnem sklepu, in če bi bilo treba, še enkrat bi bil žrtvoval brata.

Enega spomina pa se ni mogel otresti, — nejasnega, otožnega spomina, ki ga je včasih mehko božal, včasih pa razburil do blaznosti.

Slika Mariamne mu je stopila pred oči, ne Mariamin dovršeni obraz, zrele lepote deklinskih let, ampak slika slabotnega, ljubeznivega malega otroka —.

Z odprtimi rokami, s solzami na nežnih, okroglih ličecih je prihitela k njemu in ga jokaje izpraševala, kje je njen ljubček, — ki je moral z drugo čredo vred k velikim daritvam kot klavna žival, — njena ovčica, s katero se je igrala, katero je med vsemi imela najrajši —. Odkupil bi jo bil s stotinami ovc in volov, preden bi jo bili zaklali, če bi bil o pravem času zvedel, kaj se je zgodilo.

Že tistikrat je bil otrok brez matere in še danes se je s čudovito jasnostjo spominjal, kako je vzel jokajoče dete na kolena in ga tolažil z nenavadno mehko, — dete pa se ga je oklenilo z rokami krog vratu in naslonilo svoje mehko lice na njegovo, se dalo potolažiti in je v solzah zadremalo na njegovih prsih.

In vzklikla je tiha zaupljivost, močna, molčeča ljubezen med očetom in hčerko. Redko sta govorila kako besedo, komaj da so se včasih srečale njune oči. Ni bilo lahko najti dvoje bitij, ki bi si bili manj enaki in ki bi imeli manj skupnega. — Pa ena vez je bila med njima, davni prizor iz otroških let —. In kako močna je bila —!

In tudi danes mu je iznova prihajal spomin na ta prizor —. Jezilo ga je, da se mu je ob njem mehčalo srce —.

Sklenil je, da hoče govoriti z Mariamno brez odloga in jej povedati vse.

Mariamna je dobro opazila, da se je oče izogiblje, in preveč se ga je bala, da bi se mu bila vsiljevala in ga dražila. Ni se vedela, da je Eska zaprt, pa njeno ljubeče žensko srce je slutilo, da mu grozi nevarnost. Čakala je torej na ugodno priliko, ko bi smela stopiti pred očeta in bi zvedela novic o stricu in Britancu.

Ure so minevale in vroči palestinski popoldan je pripeljal z vso silo na bele marmornate portike in prašne ceste Svetega mesta. Tihota sobotnega dneva je ležala nad Jeruzalemom, pa bila je bolj tista težka, duševna ti-hota, ki napoveduje nevihto in potres, ko pa mir dneva, ki je posvečen veselju in počitku.

Ob tej uri je oče običajno pil svojo čašo vina.

Tudi danes mu ga je prinesla Mariamna.

Z negotovim korakom in vsa tresoča se je stopila v sobo, z dražestno boječnostjo, ki ga je prosila odpuščanja, da moti —.

Pokora za njegovo dejanje se je začela —. Živo ga je spominjala njene matere, ko je stala pred njim, blede in lepa v svoji otroški žalosti.

»Oče«, je mehko začela, ko ji je vzel čašo iz roke in jo molče nedotaknjeno postavil predse na mizo, »kje je stric Kalha? In — in Eska, Britanec? — Oče, povej mi vso resnico! Tvoja hči sem in nosila bom tudi najhujše!»

Če bi bila smela dati svojim negotovim strahom jasnejšo obliko, bi se bila najhujšega bala za mlajšega svojih dveh znancev. Rekla bi bila, da je hudo ranjen, morebiti nevarno ranjen, — mrtev pa ni, — o, mrtev gotovo ni —!

Resno, ne, nevoljno jo je pogledal. Pa začeti ni mogel, dokler ni dvignil čaše in je izpil do dna. Se le tedaj so bila njegova usta dovolj krepka in njegov obraz je postal trd, temen.

»Hčerka Manahemova«, ji je rekel, »odslej nimaš več deleža z njim, ki je bil do včeraj tvoj sorodnik, in tudi ne s poganom, ki je prebival pri meni, jedel moj kruh in pil iz moje čaše in stal ramo ob rami z menoj na branikih proti Rimljanom!»

V brezupu je sklenila roke, lica in ustnice so ji prebledela.

Pa prav je povedal Eleazar, — njegova hči je bila, ni omahovala, ni se umaknila. Z mirnim, odločnim glasom je ponovila:

»Povej mi vse, oče! Dovolj sem močna, da prenesem tudi najhujše!»

(Dalje prihodnjic.)

Vabilo. Cenjeno občinstvo uljudno opozarjam, da bom prihodnjo nedeljo, dne 8. t. m., imel v trgovini celi dan razstavljeni svoje pravkar došlo vsakovrstno zimsko sukno, vseh vrst platna in drugo modno blago. Vsakdor se uljudno cabi k prostemu ogledu zaloge, o kakovosti blaga in resnično nizkih cenah se bo vsak osebno prepričal. To nedeljo celi dan prost vhod v trgovino in ogled blaga. — Franc Mastek, Glavni trg 16. 458

Prav prijetno iznenaden je danes kljub neznosni draginji vsakdor, ki po čudovito nizkih cenah zamore kupiti vsakovrstno manufakturno in modno blago pri že vsem dobro znani, novourejeni solidni trgovini Franc Mastek, Maribor, Glavni trg 16. Enkratni poskus zadoštuje, da postanete stalen odjemalec. 459

Opozarjamo na oglas «Prve hrvatske štedionice v Zagrebu», ki je dne 19. junija t. l. otvorila svojo podružnico v Mariboru, Gosposka ulica 24. Ta denarni zavod je bil ustanovljen leta 1846, šteje okrog 40 podružnic in znaša stanje vlog tega denarnega zavoda 2 in pol milijardi kron, in je v celi Srednji Evropi eden največjih denarnih zavodov.

TRGOVCI POZOR!

TRGOVCI POZOR!

Velika zaloga la mesnih konzerv «Tovarne za izdelovanje konzerv in mesnih izdelkov na Vrhniki» po najnižjih dnevnih cenah.

ZASTOPSTVO ZA MARIBOR IN DRAV. DOLINO:

Viljem Linninger & Co

MARIBOR - Cankarjeva ulica 1 - MARIBOR

Naslov za brzojavke: Linningerkomp Maribor.

TELEFON št. 55.

TELEFON št. 55.

Vsak dan sveže surovo maslo

fino garniran liptavski sir, sir, smetano, mleko, namizno sadje, jajca, razne delikatese, zelenjavo, svete pecivo, izborna vina v steklenicah, sladek hrušovec in jabolčnico priporoča po najnižjih cenah

Fanika Jakolič - Maribor

Jenkova ulica 6 (Schwarzgasse). I-4† 467

Pokraj. obrtna razstava v Mariboru

Razprodaja.

V nedeljo, dne 8. oktobra ob 10. uri dopoldne se prodaja veliki paviljon na Götzovem dvorišču. Odprte lope, deske, i. dr. na vrtu Dijaškega doma. Interesenti naj si objekte ogledajo, les zmerijo, a tako lahko ponudbe stavijo. Proda se najvišjemu ponudniku vse skupaj ali pa tudi posamežno proti takojšnjemu plačilu. Prodajalo se bo le na vrtu Dijaškega doma. Potrebne informacije se dobe v pisarni, Aleksandrova cesta 22.

Šmarnica izboljšane vrste. Zahtevajte natančna pojasnila od Trsnice »Vrbanjak«, št. II pri Velenju. 2-2 454

Posestvo se prodaja. Meri 8 orlov, gozd, njive, sadonosnik in mali vinograd. Vpraša se pri Franc in Mariji Marko v Kamnici 65 pri Mariboru. 466

2 dijaka se sprejmeta na stanovanje in hranijo pri gospej Kekec, Trubarjeva ulica 5, Maribor. 463

Prazni zaboji se prodajo po nizki ceni J. Baloh, Grajski trg. 469

100 praznih sodov na prodaj. Vprašati pri špediciji »Balkan«, Maribor. I-2466

Prvovrstno stanovanje s prehrano se odda to do 14 letnemu dečku v družini brez otrok. Naslov pove uprava lista. 456

Modele čevljev

v celih serijah iz lepenke, po modernih kopitnih oblikah ali amerikaških oblikah izrezane, dobavlja za tvornice obuvala in čevljarje. Apartne, elegantne oblike. Velikanska izbira novitet za vsako sezijo.

Zgornje dele

izdelujem iz od naročnika mi doposlanega materiala, prvovrstno, hitro in po ceni. Posebna delazmožnost v montiranju zgornjih delov, za

tovarne obuvala.

Nakup, reparatura in prodaja čevljarskih strojev.

Zahtevajte prospekte od

Ralph F. Richter,

Subotica VI.

Poučevanje

v vseh strokah moderne, mehanike izdelave obuvala.

Zahtevajte prospekte!

18-331stl.

Pokrajinska obrtna razstava v Mariboru

Proda se „kmečka hiša“.

Pismene ponudbe je vposlati do nedelje dne 8. oktobra 1922 Razstavnemu odboru, Aleksandrova cesta 22

Pavolavštrenah in klopkeh

vezalke za čevlje, stenj za svetilke, volno za krpanje nogavic, motvoz (špaga) in vrvi za perilo. Priporoča na drobno in debelo.

I. BALOH, Maribor, Grajski trg.

Zahvala.

Za obilne izraze iskrenega sočutja ob prebriski izgubi našega preljubljenega očeta

PETRA NOVAKA

izrekamo vsem najpristranejšo zahvalo; posebno pa se zahvaljujemo prečastiti duhovščini za številno spremstvo, zlasti prečastitemu g. dekanu Cerjaku za tolažila ob času pokojnikove bolezni, g. dr. Pučniku in narodnemu poslancu g. Zebotu za ganljive besede ob grobu, pevskega zboru za pretresljive žalostinke, g. okrajnemu glavarju dr. Lajšiču, g. okr. šolskemu nadzorniku Lichtenwallnerju, občinskemu odboru, okrajnemu zastopu, uradništvu, okoliškimi županstvom, Posojilnici, Citalnici, Gostilniški zadrugi, Gasilnemu društvu, vsem darovalcem prekrasnih vencev in šopkov, kakor tudi vsem onim, ki so počastili njegov spomin s številnim spremstvom na zadnji poti.

Slov. Bistrica, dne 5. oktobra 1922.

470

Globoko žalujoči ostali.

Vozniki, pozor!

Proti izvanredno dobremu plačilu se odda za prevažanje večja količina okroglega lesa. Vpraša se pri električni žagi M. Obrat, Maribor, Loška ul. 15. 2-2 458

S E N O

slamo, drva ter premog, žito, krompir, sadje in druge deželne pridelke — kupuje in prodaja — **OSET ANDREJ, MARIBOR** Aleksandrova cesta št. 57, telef. 88. 28-323

Prva hrvatska štedionica Zagreb

podružnica Maribor, Gosposka ulica 24.

Telefon ravnatelja 317.

Telefon menjalnice 318.

Ustanovljeno l. 1846.

Delniška glavnica K 200,000.000. Rezervni zaklad K 130,000.000.

Vloge K 2.500,000.000.—.

Podružnice:

Beograd, Bjelovar, Brd n/S., Celje, Crikvenica, Čakovec, Daruvar, Delnice, Djakovo, Gjurjevac, Ilok, Karlovac, Križevci, Maribor, Mitrovica, Nova Gradiška, Ggulin, Osijek gor. grad, Pakrac, Požega, Rijeka, Senj, Sisak, Skoplje, Subotica, Sušak, Sv. Ivan Zelina, Varaždin, Velika Gorica, Virovitica, Vukovar, Zagreb Ilica 117, Zemun.

Ekspoziture:

Osijek dol. grad, Vinica kod Varaždina.

Menjalnice:

Zagreb Ilica 5.

Prevzema vloge na vložne knjižice in na tekoče račune. Eskomptira menice in devize. Prevzema v inkaso tu. in inozemske menice. — Izdaja 4 1/2 % založnice, koje imaju pupilarno varnost in jamčevno sposobnost. Izdaja uverenja čekov in kreditna pisma ter izvršuje izplačila na podlagi akreditivov na vsa tu. in inozemska mesta.

Izvršuje borzne naloge vestno in kulantno.

Vzdržuje zvezo z vsemi prvovrstnimi bankami v Parizu, Londonu, Zürichu, Berlinu, Dunaju, Budimpešti, Bukarešti, Pragi i. t. d. ter v Ameriki.

Brzojavni naslov: Praštediona.

Kdor hoče za svoj težko denar

dobiti dobro blago, kakor: sukno, hlačevino, barhente, platno, odeje, predpasnike, srajce itd. in po nizki ceni, naj kupuje v obče znani manufakturni trgovini

Srečko Pihlar

MARIBOR

GOSPOSKA ULICA 5

Prvovrst. umetna GNOJILA

dobavlja najceneje veletrgovina

Vinko Vabič, Žalec, Sloven.

Jamstvo za vsebino!

Jamstvo za vsebino!

Vse vrste v zalogi:

18 odstot. Thomasovo žlindro, 40-42 odstot. kalijev sol, 18-20 odstot. kostni superfosfat, 15 odstot. rudninski superfosfat, 15-17 odstot. apneni dušik.